

REGULATION (EC) No 80/2009 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE
COUNCIL of 14 January 2009 on a Code of Conduct for computerised reservation systems
and repealing Council Regulation (EEC) No 2299/89

(UOFFISIELL OVERSETTELSE)

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 80/2009

av 14. januar 2009

om regler for bruk av edb-baserte reservasjonssystemer og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 2299/89

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

Under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 71 og artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

under henvisning til uttalelse fra EUs datatilsynsmann⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Rådsforordning (EØF) nr. 2299/89 av 24. juli 1989 om regler for bruk av edb-baserte reservasjonssystemer⁽⁴⁾ har i stor grad bidratt til å sikre rettferdige og upartiske vilkår for luftfartsselskaper i et edb-basert reservasjonssystem (heretter kalt ERS), og derved til å verne om forbrukernes interesser.
- 2) En betydelig del av luftfartsselskapenes reservasjoner gjøres fremdeles via ERS.
- 3) Den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen gjør det mulig å foreta en betydelig forenkling av regelverket ved å gi systemleverandører og luftfartsselskaper større spillerom for forhandling om reservasjonsavgifter og takstvilkår. Dette bør gjøre det mulig for dem å være fleksible og tilpasse seg reisebyråenes og forbrukernes ønsker og behov, og å distribuere sine transportprodukter på en mer effektiv måte.
- 4) I dagens markedssituasjon må enkelte bestemmelser om ERS likevel opprettholdes, i den grad de dreier seg om transportprodukter, for å hindre at konkurransen begrenses og sikre at forbrukerne får nøytral informasjon.
- 5) Konkurransen mellom ERS-er kan vris alvorlig dersom eierselskaper nekter å stille samme informasjon om ruter, takster og ledige seter til rådighet for andre systemer enn sine egne, og nekter å godta reservasjoner gjennom disse systemene.
- 6) Det er nødvendig å opprettholde en effektiv konkurranse mellom deltakerselskaper og eierselskaper og sikre respekt for prinsippet om likebehandling av luftfartsselskaper uavhengig av om de deltar i ERS.
- 7) For å sikre åpne og sammenliknbare konkurransevilkår i markedet bør særlige regler gjelde for eierselskaper.

⁽¹⁾ EFT C 224 av 30.8.2008, s. 57.

⁽²⁾ EFT C 233 av 11.9.2008, s. 1.

⁽³⁾ Uttalelse fra Europaparlamentet av 4. september 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 16. desember 2008.

⁽⁴⁾ EFT L 220 av 29.7.1989, s. 1.

- 8) Systemleverandører bør gjøre et tydelig skille mellom et ERS og luftfartsselskapenes interne reservasjonssystemer, eller andre typer av reservasjonssystemer, og bør avstå fra å la distribusjonsopplegget være forbeholdt sitt eierselskap, for å unngå at et eierselskap vil kunne få fortrinnsrett til tilgang i et ERS.
- 9) For å verne om forbrukernes interesser må det første skjermbildet framstå nøytralt for brukere av et ERS, og det må sikres at opplysninger om alle deltakerselskaper er like tilgjengelige, slik at ett deltakerselskap ikke begunstiges framfor et annet.
- 10) Bruk av et nøytralt skjermbilde gir økt åpenhet omkring transportprodukter og -tjenester som tilbys av deltakerselskaper, og økt tillit hos forbrukerne.
- 11) Systemleverandørene bør sørge for at markedsføringsopplysningene i ERS er tilgjengelige for alle deltakerselskaper uten forskjellsbehandling, og transportleverandørene bør ikke kunne benytte disse opplysningene til å påvirke reisebyråets eller forbrukerens valg på utilbørlig måte.
- 12) Avtaler mellom abonnenter og systemleverandøren om databånd med markedsføringsopplysninger (MIDT) vil kunne inneholde en kompensasjonsordning for abonnenter.
- 13) Det bør bli lettere å opplyse om jernbanetransport og kombinert jernbane- og lufttransport i et ERS-skjermbilde.
- 14) I henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 av 24. september 2008 om felles regler for drift av lufttrafikk i Fellesskapet (omarbeiding)⁽¹⁾ må luftfartsselskapene offentliggjøre sine takster, med alle gjeldende skatter, avgifter, tilleggsavgifter og gebyrer som er obligatoriske og forutsigbare. Et ERS-skjermbilde bør informere om takster som omfatter de samme priskategorier, for å sikre at reisebyråene kan gi denne informasjonen til sine kunder.
- 15) Opplysning om busstransport i tilknytning til lufttransportprodukter eller til jernbanetransportprodukter som er inkludert i lufttransportprodukter, bør i framtiden vises i hovedskjermbildet i et ERS.
- 16) ERS bør i framtiden gi lettfattelige opplysninger om flygingens CO₂-utslipp og drivstofforbruk. Dette kan vises med data om gjennomsnittlig drivstofforbruk per person i liter/100 km og gjennomsnittlig CO₂-utslipp per person i g/km, og vil kunne sammenliknes med data om beste alternative tog- eller bussforbindelse for reiser under fem timer.
- 17) Luftfartsselskaper fra Fellesskapet og fra tredjestater bør gis likeverdig behandling med hensyn til ERS-tjenester.
- 18) For å sikre korrekt anvendelse av denne forordning bør Kommisjonen gis tilfredsstillende håndhevingsmyndighet, herunder mulighet til å undersøke overtredelser, enten på eget initiativ eller etter en klage, til å pålegge de berørte foretakene å sørge for at overtredelsene opphører, og til å ilegge bøter.
- 19) Kommisjonen bør jevnlig kontrollere anvendelsen av denne forordning, og framfor alt undersøke om den er effektiv med hensyn til å hindre konkurransebegrensende og diskriminerende praksis i markedet for levering av reisetjenester via ERS, og ikke minst fordi det finnes luftfartsselskaper med tette bånd til systemleverandører.

⁽¹⁾ EUT L 293 av 31.10.2008, s. 3.

- 20) Denne forordning berører ikke anvendelsen av traktatens artikkel 81 og 82. Denne forordning utfyller de generelle konkurransereglene som fortsatt gjelder fullt ut for konkurransebegrensninger, for eksempel overtredelse av antitrust-regelverket eller misbruk av en dominerende stilling.
- 21) Beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger reguleres ved europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger⁽¹⁾. Bestemmelsene i denne forordning presiserer og utfyller direktiv 95/46/EF med hensyn til virksomheten i et ERS.
- 22) Forordning (EØF) nr. 2299/89 bør oppheves —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

AVSNITT 1

INNLEDENDE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Formål og virkeområde

Denne forordning skal gjelde for alle edb-baserte reservasjonssystemer (ERS) som inneholder lufttransportprodukter, når de tilbys eller brukes i Fellesskapet.

Denne forordning skal også gjelde for jernbanetransportprodukter som er inkludert i lufttransportprodukter i hovedskjermbildet for et ERS, når de tilbys eller brukes i Fellesskapet.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordning menes med:

1. «transportprodukt» befordring av en passasjer mellom to lufthavner eller jernbanestasjoner
2. «ruteflyging» en serie flyginger som har samtlige av følgende kjennetegn:
 - a) på hver flyging er seter og/eller kapasitet til transport av frakt og/eller post tilgjengelig for salg på individuell basis til offentligheten (enten direkte fra luftfartsselskapet eller fra dets godkjente byråer)
 - b) de gjennomføres for å betjene trafikk mellom de samme to eller flere lufthavner, enten
 - i henhold til en offentliggjort ruteplan, eller
 - med flyginger som er så regelmessige eller hyppige at de åpenbart utgjør en systematisk serie flyginger

⁽¹⁾ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31.

3. «takster» de priser som passasjerer skal betale til luftfartsselskaper, jernbanetransportselskaper, deres godkjente byråer eller andre billettselgere for befordring av disse passasjerer med transporttjenester, samt vilkårene som gjelder for disse prisene, herunder vederlaget og vilkårene som tilbys byråer og andre mellomledd
4. «edb-basert reservasjonssystem» eller «ERS» et edb-system som blant annet inneholder opplysninger om ruteplaner, ledige seter og takster for mer enn ett luftfartsselskap, med eller uten mulighet til å gjøre reservasjoner eller utstede billetter, i den utstrekning noen eller samtlige av disse tjenestene er gjort tilgjengelig for abonnentene
5. «systemleverandør» et foretak og dets tilknyttede foretak som er ansvarlig(e) for driften eller markedsføringen av et ERS
6. «distribusjonsopplegg» opplegg som en systemleverandør stiller til rådighet for å formidle informasjon om luftfartsselskapers og jernbanetransportselskapers ruteplaner, ledige seter, takster og liknende tjenester, og med sikte på å gjøre reservasjoner og/eller utstede billetter, samt andre tjenester i den forbindelse
7. «eierselskap» et luftfartsselskap eller jernbanetransportselskap som direkte eller indirekte, alene eller i fellesskap med andre, kontrollerer en systemleverandør eller deltar i kapitalen med rettigheter eller representasjon i styret, kontrollorganet eller et annet ledelsesorgan hos en systemleverandør, samt ethvert luftfartsselskap eller jernbanetransportselskap som det kontrollerer
8. «deltakelse i kapitalen med rettigheter eller representasjon i styret, kontrollorganet eller et annet ledelsesorgan hos en systemleverandør» en investering med tilknyttede rettigheter eller representasjon i styret, kontrollorganet eller et annet ledelsesorgan hos en systemleverandør, og som gir mulighet for, alene eller sammen med andre, å få avgjørende innflytelse på systemleverandørens drift
9. «kontroll» et forhold som bygger på rettigheter, avtaler eller andre midler som, enten hver for seg eller til sammen, og for alle faktiske eller rettslige formål, gir mulighet for å få avgjørende innflytelse på et foretak, særlig gjennom:
 - a) eierskap eller retten til å bruke alle eller deler av foretakets aktiva
 - b) rettigheter eller avtaler som gir avgjørende innflytelse på sammensetningen av foretakets organer eller deres avstemninger eller beslutninger
10. «deltakerselskap» et luftfartsselskap eller et jernbanetransportselskap som har avtale med en systemleverandør om distribusjon av transportprodukter gjennom et ERS
11. «abonnet» en person eller et foretak som ikke er et deltakerselskap, og som i henhold til avtale med en systemleverandør benytter et ERS til å gjøre reservasjoner av lufttransportprodukter og tilknyttede produkter på vegne av en kunde
12. «hovedskjerm bilde» en fullstendig, nøytral presentasjon av data om transporttjenester mellom to byer innenfor et fastsatt tidsrom
13. «billett» et gyldig dokument som gir rett til transport, eller tilsvarende i papirløs form, utstedt eller godkjent av luftfartsselskapet, jernbanetransportselskapet eller et godkjent byrå
14. «kombinert produkt» en på forhånd avtalt kombinasjon av transport og andre tjenester som ikke er tilknyttet transportsektoren, tilbudt til en samlet pris
15. «reservasjonsavgift» den pris luftfartsselskaper skal betale til systemleverandører for ERS-tjenester.

AVSNITT 2

REGLER FOR SYSTEMLEVERANDØRER

Artikkel 3

Forholdet til transportleverandører

1. En systemleverandør skal ikke:
 - a) knytte urimelige og/eller uberettigede vilkår til en avtale med et deltakerselskap, eller kreve aksept av tilleggsvilkår som etter sin natur eller i samsvar med vanlig forretningspraksis ikke har sammenheng med deltakelse i dens ERS
 - b) sette som vilkår for deltakelse i dens ERS at et deltakerselskap ikke samtidig kan være deltaker i et annet system, eller at et deltakerselskap ikke fritt kan bruke andre reservasjonssystemer, for eksempel sitt eget reservasjonssystem på Internett og egne innringingssentre.
2. En systemleverandør skal laste og behandle data fra deltakerselskaper like raskt og med samme omhu, og bare med forbehold for begrensningene som følger av den innleggingsmetode som de enkelte deltakerselskaper har valgt.
3. En systemleverandør skal, med mindre det er offentliggjort på annen måte, offentliggjøre et luftfartsselskaps eller et jernbanetransportskaps direkte eller indirekte eierandel i en systemleverandør, eller en systemleverandørs direkte eller indirekte eierandel i et luftfartsselskap eller et jernbanetransportselskap.

Artikkel 4

Distribusjonsopplegg

1. En systemleverandør skal ikke reservere en bestemt innleggings- og/eller behandlingsprosedyre, eller noe annet distribusjonsopplegg, eller eventuelle endringer i dem, for ett eller flere deltakerselskap, herunder dens eierselskap(er). Systemleverandøren skal gi alle deltakerselskaper opplysning om endringer i dens distribusjonsopplegg og innleggings-/behandlingsprosedyrer.
2. En systemleverandør skal sørge for at dens distribusjonsopplegg holdes separat, i det minste gjennom programvare og på en klar og kontrollerbar måte, fra enhver transportørs interne registre og funksjoner med hensyn til ledelse og markedsføring.

Artikkel 5

Skjermbilder

1. Systemleverandøren skal via sitt ERS sørge for ett eller flere hovedskjermbilder for hver enkelt transaksjon, og skal legge inn data fra deltakerselskaper på en nøytral og utfyllende måte, og uten forskjellsbehandling eller partiskhet. Rangeringskriteriene skal ikke baseres på faktorer som direkte eller indirekte er knyttet til transportørens identitet, og skal anvendes for alle deltakerselskaper, uten forskjellsbehandling. Hovedskjermbildet/-bildene skal ikke villedde brukeren, være lett tilgjengelig(e) og oppfylle reglene i vedlegg I.
2. Abonnementen skal benytte et nøytralt skjermbilde i samsvar med nr. 1 til opplysninger som gis fra et ERS til forbrukeren, med mindre det kreves et annet skjermbilde for å imøtekomme et ønske fra forbrukeren.

3. Flyginger som utføres av luftfartsselskaper underlagt driftsforbud i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2111/2005 av 14. desember 2005 om opprettelse av en fellesskapsliste over luftfartsselskaper underlagt driftsforbud i Fellesskapet og om informasjon til lufttransportpassasjerer om identiteten til utførende luftfartsselskaper⁽¹⁾ må være klart og tydelig angitt i skjermbildet.
4. Systemleverandøren skal innføre et eget symbol i ERS-skjermbildet som kan identifiseres av brukerne slik at de vet hvilket luftfartsselskap som utfører en viss flyging i henhold til artikkel 11 i forordning (EF) nr. 2111/2005.
5. Denne artikkel skal ikke gjelde for et ERS som et luftfartsselskap, eller et jernbanetransportselskap, eller en gruppe av luftfartsselskaper, eller av jernbanetransportselskaper, benytter i eget kontor eller egne kontorer og salgssteder eller på egne klart identifiserte nettsider.

Artikkel 6

Forholdet til abonnenter

1. En systemleverandør skal ikke knytte urimelige og/eller uberettigede vilkår til en avtale med en abonnent, for eksempel hindre en abonnent i å abonnere på eller bruke ett eller flere andre systemer, kreve aksept av tilleggsvilkår som ikke har sammenheng med abonnementet på dens ERS, eller pålegge en plikt til å godta et tilbud om teknisk utstyr eller programvare.
2. Når en abonnent er en uavhengig bedrift som sysselsetter færre enn 50 personer og har en årsomsetning og/eller årsbalanse som ikke overstiger 10 millioner euro, kan den si opp sin avtale med en systemleverandør med en oppsigelsestid som ikke trenger være mer enn tre måneder, men som ikke kan utløpe før utgangen av det første avtaleåret. I et slikt tilfelle skal systemleverandøren ikke ha rett til å få refundert mer enn de kostnader som er direkte forbundet med avtalens opphør.

Artikkel 7

Databånd med markedsføringsopplysninger («MIDT»)

1. Systemleverandøren kan stille alle markedsførings-, reservasjons- og salgsdata til rådighet for alle deltakerselskaper, herunder eierselskaper, forutsatt at de gis like raskt og uten forskjellsbehandling. Opplysningene kan, og skal på anmodning, omfatte alle deltakerselskaper og/eller abonnenter.
2. Deltakerselskapene skal ikke benytte slike data til å påvirke abonnentens valg.
3. Dersom dataene framkommer som følge av at en abonnent etablert i Fellesskapet har brukt et ERS-distribusjonsopplegg, skal de verken direkte eller indirekte identifisere abonnenten, med mindre abonnenten og systemleverandøren blir enige om vilkår for hensiktsmessig bruk av slike data. Dette gjelder også for data som systemleverandørene leverer til enhver annen part til annen bruk enn til avregning.
4. Avtaler mellom abonnent(er) og systemleverandør(er) om MIDT skal offentliggjøres.

⁽¹⁾ EUT L 344 av 27.12.2005, s. 15.

Artikkel 8

Likeverdig behandling i tredjestater

1. Når en systemleverandør i en tredjestat behandler EF-luftfartsselskaper på en måte som ikke er likeverdig med behandlingen tredjestatens deltakerselskaper får i saker som kommer inn under denne forordning, kan Kommisjonen, med forbehold for internasjonale avtaler der Fellesskapet eller medlemsstatene er part, kreve at alle systemleverandører i Fellesskapet behandler luftfartsselskaper fra denne tredjestaten på en måte som er likeverdig med den behandling som EF-luftfartsselskaper får i denne tredjestaten.
2. Kommisjonen skal kontrollere om systemleverandører i tredjestater forskjellsbehandler EF-luftfartsselskaper eller ikke gir dem likeverdig behandling. På anmodning fra en medlemsstat eller på eget initiativ skal Kommisjonen granske mulige tilfeller av forskjellsbehandling av et EF-luftfartsselskap i tredjestatens ERS. Når en slik forskjellsbehandling blir påvist, skal Kommisjonen, før den treffer en beslutning, underrette medlemsstatene og berørte parter og be om deres kommentarer, herunder ved å sammenkalle relevante eksperter fra medlemsstatene til et møte.

AVSNITT 3

REGLER FOR TRANSPORTLEVERANDØRER

Artikkel 9

Data fra deltakerselskapene

Deltakerselskaper, og de mellommenn som håndterer dataene, skal sørge for at dataene de leverer til et ERS er korrekte, og at de gjør det mulig for systemleverandøren å følge reglene i vedlegg I.

Artikkel 10

Særlige regler for eierselskaper

1. Et eierselskap skal ikke, med forbehold om gjensidighet som omhandlet i nr. 2, forskjellsbehandle et konkurrerende ERS ved å nekte å gi det, på anmodning og like raskt, de samme data som det gir til sitt eget ERS om ruteplaner, takster og ledige seter hva angår egne transportprodukter, eller å distribuere sine transportprodukter gjennom et annet ERS, eller ved å nekte å godta eller bekrefte like raskt en reservasjon foretatt via et konkurrerende ERS av et hvilket som helst transportprodukt som distribueres via dets eget ERS. Eierselskapet skal bare være forpliktet til å godta og bekrefte reserverasjoner som er i samsvar med dets takster og vilkår.
2. Et konkurrerende ERS skal ikke nekte å lagre data om ruteplaner, takster og ledige seter i forbindelse med transporttjenester som tilbys av et eierselskap, og skal laste og behandle dataene like raskt og med samme omhu som for sine andre kunder og abonnenter i et hvilket som helst marked, og bare med forbehold for de begrensninger som følger av den innleggingsmetode som de enkelte selskaper har valgt.
3. Eierselskapet skal ikke være forpliktet til å godta kostnader i denne forbindelse, unntatt til kopiering av data som skal leveres, og til godkjente reserverasjoner. Reserverasjonsavgiften som betales til et ERS for en godtatt reservasjon foretatt i samsvar med nr. 1 skal være i tråd med den avgift det samme ERS tar fra andre deltakerselskaper for tilsvarende transaksjoner.

4. Et eierselskap skal verken direkte eller indirekte drive forskjellsbehandling til fordel for sitt eget ERS ved å knytte en abonnents bruk av et bestemt ERS til provisjon eller oppmuntring til å selge eller ikke selge dets transportprodukter.

5. Et eierselskap skal verken direkte eller indirekte drive forskjellsbehandling til fordel for sitt eget ERS ved å kreve at en abonnent bruker et bestemt ERS i forbindelse med salg eller utstedelse av billetter til transportprodukter som det selv direkte eller indirekte leverer.

AVSNITT 4

VERN AV PERSONOPPLYSNINGER

Artikkel 11

Behandling av, innsyn i og lagring av personopplysninger

1. Personopplysninger som innhentes i forbindelse med et ERS for det formål å foreta reservasjoner eller utstede billetter til transportprodukter skal bare behandles på en måte som er forenlig med disse formål. Hva angår behandling av slike opplysninger skal en systemleverandør anses som en behandlingsansvarlig i samsvar med artikkel 2 bokstav d) i direktiv 95/46/EF.
2. Personopplysninger skal bare behandles i den grad behandlingen er nødvendig for å kunne oppfylle en avtale der den registrerte er part, eller for å treffe tiltak på anmodning fra den registrerte før en avtale inngås.
3. Når det dreier seg om særlige typer opplysninger som omhandlet i artikkel 8 i direktiv 95/46/EF, skal opplysningene bare behandles når den registrerte har gitt uttrykkelig og informert samtykke til behandling av disse opplysningene.
4. Opplysninger som systemleverandøren sitter med om identifiserbare enkeltreservasjoner skal lagres i frakoplet modus innen 72 timer etter at det siste elementet i enkeltreservasjonen er fullført, og tilintetgjøres innen tre år. Innsyn i slike opplysninger skal bare gis i forbindelse med faktureringsvister.
5. Opplysninger om markedsføring, reservasjon og salg som stilles til rådighet av en systemleverandør, skal verken direkte eller indirekte identifisere fysiske personer, eller eventuelt de organisasjoner eller selskaper som de handler på vegne av.
6. På anmodning skal en abonnent opplyse forbrukeren om systemleverandørens navn og adresse, formålet med behandlingen, hvor lenge personopplysningene skal lagres og hvordan den registrerte kan utøve sin rett til innsyn.
7. En registrert skal uhindret og uten vederlag ha rett til innsyn i opplysninger om seg, uansett om opplysningene er lagret av systemleverandøren eller av abonnenten.
8. Rettighetene nedfelt i denne artikkel utfyller og skal gjelde i tillegg til de rettigheter for registrerte som er fastlagt i direktiv 95/46/EF, i nasjonale bestemmelser vedtatt i henhold til direktivet, og i bestemmelser i internasjonale avtaler der Fellesskapet er part.
9. Bestemmelsene i denne forordning presiserer og utfyller direktiv 95/46/EF for de formål som er nevnt i nr. 1. Med mindre det er bestemt noe annet, skal definisjonene i nevnte direktiv gjelde. Når de særlige bestemmelsene i denne artikkel om behandling av personopplysninger i forbindelse med ERS ikke får anvendelse, skal denne forordning ikke berøre bestemmelsene i nevnte direktiv, i nasjonale bestemmelser vedtatt i henhold til direktivet, og i bestemmelser i internasjonale avtaler der Fellesskapet er part.

10. Når en systemleverandør forvalter databaser for flere forskjellige formål, for eksempel som et ERS eller som en vert for luftfartsselskap, skal det treffes tekniske og organisatoriske tiltak for å hindre at personvernreglene omgås ved å knytte sammen databaser, og for å sikre at personopplysninger kun er tilgjengelige for det særlige formål som lå til grunn for innhenting.

AVSNITT 5

REVISJON

Artikkel 12

Revisor og revisjonsrapport

1. Alle systemleverandører skal hvert fjerde år, samt på anmodning fra Kommisjonen, legge fram en uavhengig revisjonsrapport med detaljerte opplysninger om eierstrukturen og styringsmodellen. Kostnader forbundet med revisjonsrapporten skal bæres av systemleverandøren.
2. Systemleverandøren skal underrette Kommisjonen om revisors identitet før oppnevningen bekreftes. Kommisjonen kan komme med innvendinger, og skal innen to måneder og etter samråd med revisoren, systemleverandøren og eventuelle andre parter som hevder å ha en rettmessig interesse, beslutte om revisor skal skiftes ut eller ikke.

AVSNITT 6

OVERTREDELSER OG SANKSJONER

Artikkel 13

Overtredelser

Når Kommisjonen, på eget initiativ eller etter å ha mottatt en klage, fastslår at det foreligger en overtredelse av denne forordning, kan den ved en beslutning pålegge de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak å sørge for at overtredelsen opphører. Granskning i forbindelse med mulig overtredelse av denne forordning skal ta full høyde for resultatene av en undersøkelse etter traktatens artikkel 81 og 82.

Artikkel 14

Myndighet til å foreta undersøkelser

Kommisjonen kan, for å kunne utføre de oppgaver den er gitt ved denne forordning, ved en enkel anmodning eller en beslutning pålegge foretak eller sammenslutninger av foretak å gi alle nødvendige opplysninger, herunder særlige revisjoner, især i forbindelse med spørsmål som kommer inn under artikkel 4, 7, 10 og 11.

Artikkel 15

Bøter

1. Kommisjonen kan ved en beslutning ilegge foretak og sammenslutninger av foretak bøter på inntil 10 % av samlet omsetning i foregående regnskapsår når de, forsettlig eller uaktsomt, ikke overholder denne forordning.

2. Kommisjonen kan ved en beslutning ilegge foretak og sammenslutninger av foretak bøter på inntil 1 % av samlet omsetning i foregående regnskapsår når de, forsettlig eller uaktsomt, gir uriktige eller ufullstendige opplysninger, eller unnlater å gi opplysninger innen den fastsatte fristen, som svar på en anmodning fremmet ved en beslutning vedtatt i henhold til artikkel 14.
3. Ved fastsettelse av boten skal det både tas hensyn til hvor alvorlig overtredelsen er, og til hvor lenge den har pågått.
4. Bøter skal ikke være sanksjoner i strafferettslig forstand.
5. De europeiske fellesskaps domstol skal ha ubegrenset domsmyndighet til å overprøve beslutninger der Kommisjonen har ilagt en bot. Den kan oppheve, redusere eller øke boten.

Artikkel 16

Framgangsmåter

1. Før Kommisjonen treffer beslutninger i henhold til artikkel 13 og 15 skal den oversende sin innvending til de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak og gi dem anledning til å framsette sine synspunkter skriftlig og, dersom de ber om det, å uttale seg muntlig.
2. Kommisjonen skal ikke utlevere opplysninger som er undergitt taushetsplikt, og som den har innhentet i henhold til denne forordning.

Den som legger opplysninger fram for Kommisjonen i henhold til denne forordning, skal tydelig angi hvilket materiale vedkommende anser som fortrolig og gi en begrunnelse for dette, og skal legge fram en egen ikke-fortrolig utgave av dette materialet innen den frist som Kommisjonen har fastsatt.

3. Når Kommisjonen anser at det på grunnlag av de foreliggende opplysninger ikke er tilstrekkelig grunnlag for å følge opp en klage, skal den underrette klageren om grunnene til dette og fastsette en frist for klageren til å framsette sine synspunkter skriftlig.

Dersom klageren framsetter sine synspunkter innen den frist Kommisjonen har fastsatt, og klagerens skriftlige merknader ikke fører til at klagen vurderes annerledes, skal Kommisjonen avvise klagen ved en beslutning. Dersom klageren ikke framsetter sine synspunkter innen den frist Kommisjonen har fastsatt, skal klagen anses for å være trukket tilbake.

Når Kommisjonen oversender en innvending, skal den gi klageren en kopi av den ikke-fortrolige utgaven og fastsette en frist for klageren til å framsette sine synspunkter skriftlig.

4. Kommisjonen skal på anmodning gi klageren, og de parter som har fått oversendt en innvending, innsyn i saksdokumentene. Innsyn skal gis etter at innvendingen er oversendt. Retten til innsyn i saksdokumentene skal ikke omfatte forretningshemmeligheter, andre fortrolige opplysninger og Kommisjonens interne dokumenter.

5. Dersom Kommisjonen mener at det er nødvendig, kan den innhente uttalelser fra andre fysiske eller juridiske personer.

AVSNITT 7

SLUTTBESTEMMELSER

*Artikkel 17***Oppheving**

1. Forordning (EØF) nr. 2299/89 oppheves.
2. Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning og leses som angitt i sammenlikningstabellen i vedlegg II.

*Artikkel 18***Ny gjennomgang**

1. Kommisjonen skal jevnlig kontrollere anvendelsen av denne forordning, om nødvendig ved hjelp av særlige revisjoner som omhandlet i artikkel 14. Den skal især undersøke hvor effektivt denne forordning kan sikre likebehandling og rettferdig konkurranse i markedet for ERS-tjenester.
2. Når det er hensiktsmessig, skal Kommisjonen gi Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av artikkel 8 med hensyn til likeverdig behandling i tredjestater, og foreslå eventuelle hensiktsmessige tiltak for å rette opp diskriminerende forhold, herunder inngåelse eller endring av bilaterale lufttransportavtaler mellom Fellesskapet og tredjestater.
3. Innen 29. mars 2013 skal Kommisjonen utarbeide en rapport om anvendelsen av denne forordning, der behovet for å opprettholde, endre eller oppheve denne forordning blir vurdert.

*Artikkel 19***Ikrafttredelse**

Denne forordning trer i kraft 29. mars 2009.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg, 14. januar 2009.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

A. VONDRA

President

VEDLEGG I

REGLER FOR HOVEDSKJERMBILDER

1. Når priser vises i hovedskjermbildet og/eller når det velges en rangering basert på pris, skal prisen omfatte takst og alle gjeldende skatter, avgifter, tilleggsavgifter og gebyrer som skal betales til luftfartsselskapet eller jernbanetransportselskapet, og som er obligatoriske og forutsigbare på det tidspunkt de vises i skjermbildet.
2. Ved sammenstilling og utvelging av transportprodukter mellom to byer som skal inntas i hovedskjermbildet, skal lufthavner eller jernbanestasjoner som betjener samme by ikke forskjellsbehandles.
3. Det skal framgå klart hvilke flyginger som ikke er ruteflyginger. En forbruker skal på anmodning ha rett til et hovedskjermbilde som viser bare kun ruteflyginger eller kun flyginger som ikke er regelbundne.
4. Det skal framgå klart hvilke flyginger som har mellomlanding.
5. Når en flyging utføres av et annet luftfartsselskap enn luftfartsselskapet som er identifisert med luftfartsselskapskoden, skal det framgå klart hvem som faktisk utfører flygingen. Dette kravet vil gjelde i alle tilfeller, med unntak av kortvarige, midlertidige ordninger.
6. Opplysninger om kombinerte produkter skal ikke vises i hovedskjermbildet.
7. Abonnementen kan velge om reisealternativene i hovedskjermbildet skal rangeres etter pris eller på følgende måte:
 - i) direkteiser rangert etter avgangstid
 - ii) alle andre reisealternativer rangert etter reisetid.
8. Med unntak av det tilfelle som er omhandlet i punkt 10, skal ingen reisealternativer vises mer enn én gang i et hovedskjermbilde.
9. Når reisealternativene er rangert i samsvar med punkt 7 i) og ii), og når det tilbys togforbindelser mellom de samme to byer i ERS, skal minst den best rangerte togforbindelsen eller den best rangerte kombinerte forbindelsen med jernbane og fly vises i hovedskjermbildet.
10. Når luftfartsselskaper driver virksomhet med felles rutenummer, skal hvert enkelt berørte luftfartsselskap – men ikke mer enn to – tillates å ha et eget skjermbilde der dets egen luftfartsselskapskode er brukt. Når mer enn to luftfartsselskaper deltar, skal de to luftfartsselskapene utpekes av luftfartsselskapet som faktisk utfører flygingen.

VEDLEGG II

SAMMENLIKNINGSTABELL

Forordning (EØF) nr. 2299/89	Denne forordning
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3 nr. 1 og 2	—
Artikkel 3 nr. 3	Artikkel 3 nr. 1
Artikkel 3 nr. 4	Artikkel 4 nr. 1
Artikkel 3a	Artikkel 10 nr. 1 og 3
Artikkel 4 nr. 1	Artikkel 9
Artikkel 4 nr. 2	—
Artikkel 4 nr. 3	Artikkel 3 nr. 2
Artikkel 4a nr. 1 og 2	Artikkel 4 nr. 1
Artikkel 4a nr. 3	Artikkel 4 nr. 2
Artikkel 4a nr. 4	—
Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	Artikkel 7 og 11
Artikkel 7	Artikkel 8
Artikkel 8	Artikkel 10 nr. 4 og 5
Artikkel 9	Artikkel 6
Artikkel 9a	Artikkel 5 nr. 2 og artikkel 11
Artikkel 10	—
Artikkel 11	Artikkel 13
Artikkel 12	Artikkel 14
Artikkel 13	Artikkel 14
Artikkel 14	Artikkel 16 nr. 2
Artikkel 15	Artikkel 14

Artikkel 16	Artikkel 15 nr. 1 til 4
Artikkel 17	Artikkel 15 nr. 5
Artikkel 18	—
Artikkel 19	Artikkel 16 nr. 1 og 5
Artikkel 20	—
Artikkel 21	—
Artikkel 21a	—
Artikkel 1	—
Artikkel 22	Artikkel 11
Artikkel 23	Artikkel 18
Vedlegg I	Vedlegg I
